

GIÁO DỤC TRUYỀN THỐNG Ở MỘT LỚP HỌC TRONG NHÀ TRƯỜNG PHỔ THÔNG TRUNG HỌC

Nguyễn Thị Hồng

Trường PTCNN, ĐHNN, ĐHQGHN

Bác Hồ kính yêu của chúng ta đã từng dạy: Có tài mà không có đức là người vô dụng; có đức mà không có tài làm việc gì cũng khó.

Khổng Tử, nhà triết học lỗi lạc của phương Đông đã từng nói: Tiên học lễ - Hậu học văn.

Nói như vậy thì đủ biết đạo đức của một con người quan trọng vô cùng.

Việc giáo dục đạo đức cho một con người nói chung, một học sinh nói riêng là cả một quá trình dài lâu - nhiều lĩnh vực - nhiều mức độ khác nhau.

Trong phạm vi bài viết này, tôi chỉ đề cập đến một vấn đề nhỏ là giáo dục truyền thống cho một lớp học trong trường trung học phổ thông.

Giáo dục truyền thống cho học sinh trung học phổ thông là một việc rất cần thiết, rất quan trọng trong việc giáo dục đào tạo con người mới phục vụ cho sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước trong xu hướng toàn cầu hoá hiện nay.

Từ xưa đến nay, chúng ta đã quan tâm, chú ý, đầu tư về vấn đề giáo dục truyền thống cho học sinh. Có thể nói: mỗi trường, mỗi lớp đều quan tâm đến việc giáo dục truyền thống rải rác trong mỗi năm, ở cả cấp học.

Trong nhà trường, ai cũng thấy giáo dục truyền thống là một mảng công tác lớn không chỉ xuất phát từ yêu cầu hoạt động giáo dục của nhà trường mà còn là để đáp ứng nhu cầu của đông đảo học sinh - Không ai không làm, không thể không làm việc này.

Tuy nhiên, nói đến giáo dục truyền thống thì nó vô cùng đa dạng, phong phú. Có lẽ chưa có ai tổng kết, soạn thảo một tài liệu đầy đủ về nội dung, phương thức của hoạt động này. Bởi vì giáo dục truyền thống thì có chương trình chính khoá, ngoại khoá; Có truyền thống của gia đình - làng xã - quê hương có truyền thống của lớp, của trường - của ngành, của địa phương; Có truyền thống của Đảng, Đoàn - Quân đội, dân tộc...

Do nội dung phong phú, hình thức đa dạng, mức độ khác nhau tùy thuộc đối tượng - môi trường, yêu cầu, mức độ, tôi xin hạn chế nội dung của bài viết: Giáo dục truyền thống cho một lớp học trong một năm ở trường trung học phổ thông.

Mỗi học sinh, khi bước vào trường trung học phổ thông là đã qua ba cấp học: mầm non, tiểu học, trung học cơ sở và đã mang trong mình nhiều nét truyền thống như: gia đình, dòng họ, quê hương, trường, lớp, Đội - Đoàn...

Như vậy là ở cấp trung học phổ thông thì việc giáo dục truyền thống là tiếp tục của cả một quá trình giáo dục truyền thống của gia đình và nhà trường.

Những truyền thống lớn như truyền thống của Đoàn, Đảng, dân tộc... thì vẫn tiếp nối như các cấp học khác. Nhưng bước vào cấp trung học phổ thông thì việc giáo dục truyền thống ở đây có nét cụ thể riêng là lớp và trường mới.

Việc giáo dục truyền thống Đoàn, Đảng, Dân tộc, cách mạng một phần dựa vào chương trình chính khoá qua các môn : Văn - Sử - Địa - Giáo dục công dân - Giáo dục quốc phòng. Với nhiều nội dung, phương pháp khác nhau như qua các ngày kỷ niệm lớn - Các cuộc thi tìm hiểu... theo sự chỉ đạo của Đoàn thanh niên, của nhà trường.

Trong phạm vi một lớp học, việc giáo dục truyền thống ngoài việc thực hiện, cụ thể hoá các biện pháp giáo dục chung thì ở lớp cũng có những việc làm riêng để góp phần cùng nhà trường, Đoàn thanh niên làm tốt hoạt động giáo dục này, vừa là xây dựng và giáo dục truyền thống ở đơn vị lớp mới.

Trước hết khi nhận lớp chủ nhiệm, ngay từ những buổi đầu tiên khi tập trung học sinh, người giáo viên chủ nhiệm cần giới thiệu sơ

lược về lịch sử, truyền thống tốt đẹp, đáng tự hào của nhà trường.

Ví dụ như: quá trình trưởng thành từ khi thành lập đến nay; đội ngũ thầy cô giáo; những học sinh thành đạt; những nét đẹp của học sinh đối với nhà trường, thầy cô giáo. Những huân huy chương của trường, những danh hiệu học sinh giỏi: quốc tế, quốc gia... Những danh hiệu Nhà giáo Nhân dân, Nhà giáo ưu tú của các thầy cô giáo; tỷ lệ học sinh đỗ tốt nghiệp và đỗ đại học hàng năm hay những học hàm, học vị mà học sinh của trường đã có.

Có thể kèm theo lời giới thiệu của giáo viên chủ nhiệm là cho học sinh xem các băng, đĩa hình, các tập san, tạp chí, những bức ảnh tiêu biểu... để khắc sâu ấn tượng trong học sinh về một ngôi trường có truyền thống: lâu dài - chất lượng đào tạo cao để học sinh phấn khởi, tự tin và có ý thức tiếp nối truyền thống của trường.

Ngay buổi làm việc đầu tiên ấy, giáo viên chủ nhiệm cũng cung cấp cho học sinh lớp mới biết về tình cảm, thái độ, trách nhiệm của mình với học sinh - các biện pháp xây dựng truyền thống lớp của riêng mình - và đặc biệt những biểu hiện cụ thể của các lớp học sinh cũ mà mình chủ nhiệm. Hãy cho học sinh xem những bức ảnh các hoạt động tập thể của các lớp cũ; những bức thư, những bài viết tiêu biểu của học sinh cũ đối với bản thân mình, với nhà trường, với các thầy cô giáo khác.

Khi tiếp nhận một lớp chủ nhiệm, bao giờ cũng có hồ sơ như học bạ, phiếu học sinh, lý lịch đoàn viên... Trước khi có cuộc gặp đầu tiên với học sinh, giáo viên chủ nhiệm phải nghiên cứu hồ sơ, sơ bộ tìm một đội ngũ cán bộ lớp, sắp xếp tổ học tập...

Ngay những ngày đầu nhận lớp, giáo viên đã chọn một học sinh ngoan, có chữ đẹp để giao nhiệm vụ: ghi chép, sưu tầm tư liệu để làm lịch sử lớp, và ngay buổi đầu tiên tiếp xúc với học sinh ở lớp mới, người giáo viên chủ nhiệm đã nói ý định, kế hoạch xây dựng truyền thống lớp của mình, phân công, công bố trước lớp, giao nhiệm vụ đó cho từ 1 đến 3 học sinh đảm nhiệm việc này. Nhóm học sinh này có trách nhiệm ghi chép lại tất cả những sự kiện lớn có ảnh hưởng tới lớp dù là ảnh hưởng tốt, hay là xấu đều ghi nhận - Với tinh thần trân trọng sự thật lịch sử - Sưu tầm ảnh cá nhân đầu cấp - cuối cấp - ảnh chụp tập thể ở trường, ở các nơi lớp tổ chức đi tham quan, du lịch, cắm trại...

Ngay từ ngày đầu nghiên cứu hồ sơ, giáo viên chủ nhiệm đã xác định danh sách học sinh lớp với ngày sinh nhật của cả lớp. Xác định trước lớp hàng tháng sẽ tổ chức chúc mừng sinh nhật cho các bạn học sinh trong lớp; và trong suốt năm học giáo viên chủ nhiệm theo dõi danh sách, kiểm tra, hướng dẫn cán bộ lớp tổ chức sinh nhật hàng tháng, gọn nhẹ nhưng có tác dụng với mọi thành viên của lớp.

Trước mỗi sự kiện của lớp hay một việc làm tốt của một cá nhân; một nhóm, một tổ học sinh; một lời khen, một phần thưởng của cá nhân hay tập thể được công bố dưới cờ - Kể cả một việc làm không tốt, không đúng của một học sinh, một nhóm, một tổ, dù chỉ là một lần bị phê bình trước trường đều được công khai trước lớp, nói rõ ý nghĩa, ảnh hưởng của sự việc ấy đối với truyền thống của lớp.

Một năm học ít nhất có 2 lần chụp ảnh tập thể lớp - chi đoàn, các tổ học tập - lưu giữ lại để làm truyền thống lớp.

Do đặc điểm tâm lý của học sinh cấp trung học phổ thông là ham thích hoạt động ngoài nhà trường như cắm trại, tham quan các di tích lịch sử, các danh lam thắng cảnh nên trong một năm học, ít nhất có một lần tổ chức cho lớp một hoạt động hoặc cắm trại, hoặc tham quan một danh lam thắng cảnh. Không nhất thiết phải 2, 3 ngày; không câu nệ phương tiện đi lại... có thể rất linh hoạt tùy điều kiện và hoàn cảnh của học sinh.

Nhìn chung thì việc tổ chức này ngoài hoạt động chung của Đoàn và nhà trường, những hoạt động riêng của lớp nên theo nguyện vọng của đa số học sinh trong lớp mà lựa chọn địa điểm, loại hình miễn sao đạt yêu cầu giáo dục, mà lại thoả mãn nhu cầu hoạt động của học sinh.

Mỗi một hoạt động như vậy giáo viên chủ nhiệm cần đề ra một số mục đích, yêu cầu; thông qua và thống nhất với chi hội cha mẹ học sinh, cán bộ lớp, và công khai trước học sinh. Kết thúc một hoạt động đều có rút kinh nghiệm: khẳng định cái được và chưa được của hoạt động đó; những điều cần rút kinh nghiệm; khen ngợi, biểu dương đơn vị, cá nhân có đóng góp tích cực, biểu hiện tốt qua hoạt động đó. Đồng thời nêu lên những biểu hiện xấu, tiêu cực hay hạn chế qua hoạt động đó. Nhắc nhở học sinh rút kinh nghiệm để kỳ sau hoạt động tốt hơn.

Trong tất cả các lần sơ kết học kỳ, tổng kết năm học, giáo viên chủ nhiệm đều đôn đốc, nhắc nhở nhóm học sinh được phân công ghi lịch

sử lớp. Sau khi giáo viên kiểm tra kỹ, cho đọc phân ghi chép của nhóm này cho lớp xem lại các bức ảnh hay hiện vật liên quan đến lịch sử lớp.

Giáo dục truyền thống nói chung, làm lịch sử lớp để giáo dục đạo đức, giáo dục truyền thống là việc làm xuất phát từ cái tâm của người giáo viên chủ nhiệm. Phải có tình cảm tốt đẹp với học sinh, với nguyện vọng tập thể lớp đó sẽ xây dựng được truyền thống tốt đẹp. Không chỉ có tác dụng trong nhà trường mà kể cả lúc đã ra trường - vào đời, trưởng thành, đôi khi là thành đạt rồi vẫn có tác dụng.

Đồng thời có chú ý giáo dục truyền thống trường, lớp tốt thì sẽ có tác dụng giữ gìn cho học sinh bớt đi những manh động bột phát, đua đòi. Vì học sinh sẽ có ý thức thường trực, khép mình lại để thực hiện nội qui, không ngừng phấn đấu vươn lên mong góp phần vào việc xây dựng truyền thống - lịch sử lớp.

Kinh nghiệm cho thấy giáo dục truyền thống cho học sinh có nghĩa là giáo dục học sinh phải luôn luôn có lòng tự trọng, có ý thức tự tin về trường về lớp. Việc làm này chính là một mũi tên trúng nhiều đích. Giáo dục đạo đức, giáo dục truyền thống để học sinh học chăm hơn, học giỏi hơn, văn minh hơn trong giao tiếp, ứng xử; hăng hái tham gia các hoạt động tập thể. Mỗi người đều có ý thức thường trực giữ gìn bản thân và góp phần xây dựng truyền thống lớp và sau này trong suốt cuộc đời những kỷ niệm đẹp về một thời cấp sách chính là những hoạt động đã diễn ra ở lớp trong những năm học tại cấp học trung học phổ thông.